

Rašeliňští mechorosty Českomoravské vrchoviny

Táňa Štechová, Eva Holá, Alžběta Manukjanová

výsledky 2016-2017

Sphagnum platyphyllum (rašeliník širolistý)

Populace rašeliníku *Sphagnum platyphyllum* (PR Na Oklice) je veliká pouze několik málo desítek centimetrů.
Foto: E. Holá.

Sphagnum platyphyllum je drobný až středně velký rašeliník zelené nebo nahnědlé barvy. Má velmi nevýrazně vyvinutou hlavičku, svazečky větví čítají maximálně 3 větve. Lodyžní listy jsou široké, oválné a mohutné, větevní listy jsou podobné lodyžním, vyduťte až kápoité, připomínají druhy sekce *Sphagnum*. **Právě podle listové isofylie a řídkých svazečků větví je druh většinou dobře determinovatelný i v terénu.**

S. platyphyllum roste ve **zvodnělých částech rašelinných luk a při zrašeliněných okrajích rybníků, zpravidla ponořen ve vodě.**

Kategorie ohrožení (CR / rCR)

Kriticky ohrožený rašeliník, který byl v současné době v ČR zaznamenán pouze na čtyřech lokalitách, **z nichž se tři nachází na území Českomoravské vrchoviny**. Populace druhu na všech lokalitách na Českomoravské vrchovině jsou velmi malé, jejich existence je ohrožena nejen změnami ve vodním režimu lokalit, ale i náhodnou disturbancí.

Sphagnum platyphyllum je **nenápadným mechem, na rozdíl od většiny ostatních rašeliníků netvoří pěkné kobercovité porosty**, jeho lodyžky nevzhledně splývající ve zvodnělých tůňkách mohou být velmi snadno přehlédnuty a dá se předpokládat, že reálný počet lokalit je o něco větší.

Rozšíření

Holarctický druh, v ČR měl v minulosti centrum výskytu na Třeboňsku, Českomoravské vrchovině a Českolipsku. **V současné době byl druh ověřen na jedné lokalitě na Třeboňsku (PR Staré jezero) a na třech lokalitách na Vysočině (PR Na Oklice, PP U Tučkovy hájenky a PR Meandry Svratky u Milov).**

Ohrožující faktory a péče o lokality

Vzhledem k tomu, že druh vyhledává otevřené vodní deprese, **je ohrožen především změnami ve vodním režimu a poklesem spodní vody**. Dalším negativním faktorem je sukcese, kdy dochází k postupnému zapojování bylinného patra a následné ztrátě heterogenity terénu.

Pokud není na lokalitě dostatečně vysoká hladina spodní vody, která by udržovala nízký pokryv bylinného patra, **je nutné pravidelné kosení**, což se týká všech recentně známých lokalit na Vysočině. Je zde třeba kontrolovat, aby nedocházelo k zarůstání a vysychání vlhkých depresí, ve kterých druh roste. Je nutné je příležitostně čistit tj. proředit cévnaté rostliny, vyhrabat okrajové části tůňek a občasně je mírně rozšířit. Tyto zásahy mohou pomoci částečně eliminovat negativní vliv extrémně suchých roků, které v poslední době často bývají.

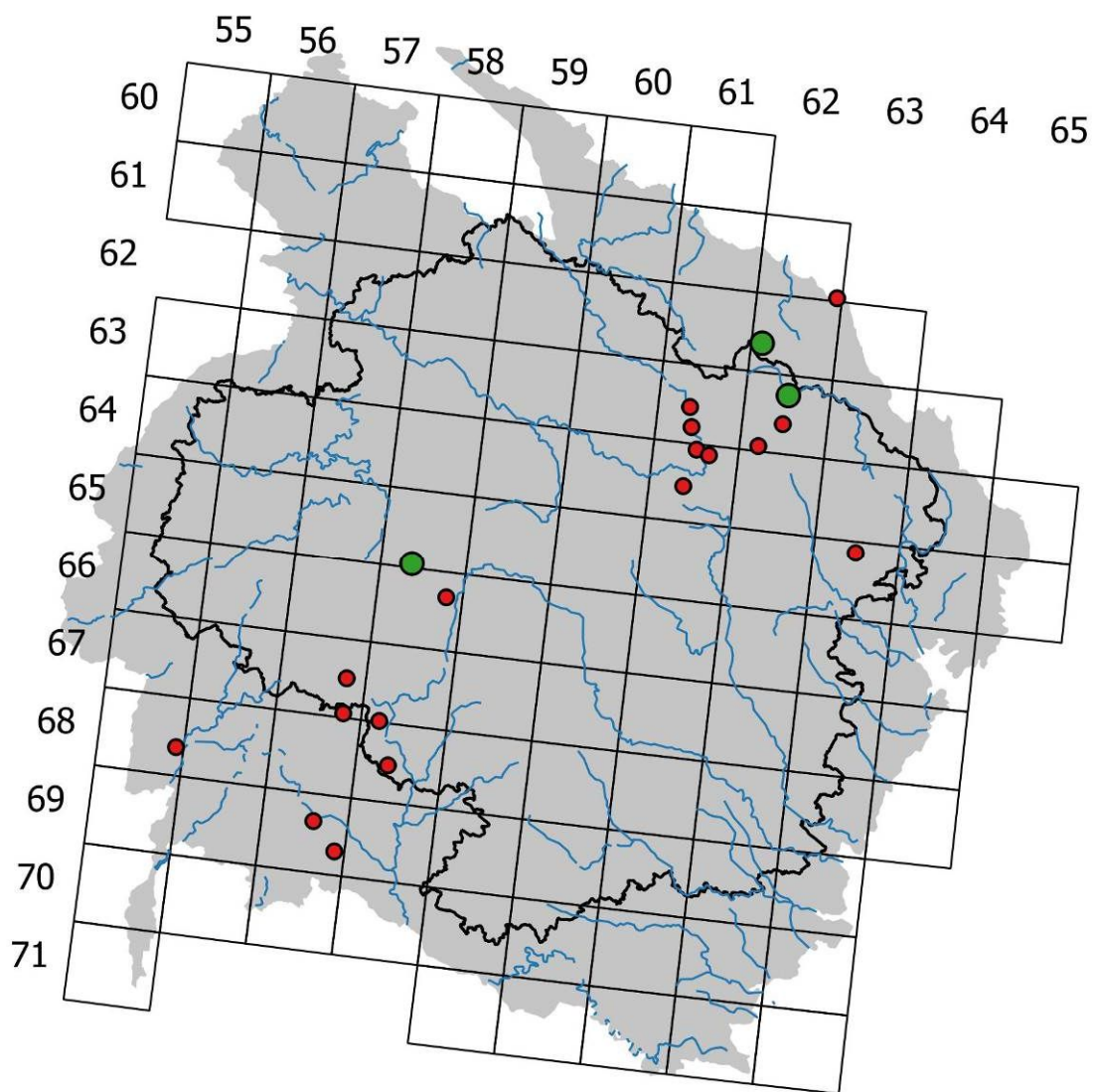
Seznam recentních lokalit

Českomoravská vrchovina – lokality v Kraji Vysočina:

Křižánky: PR Meandry Svratky u Milov, jihovýchodní okraj obce, niva Svratky po levé straně silnice na Milovy, asi 0,8 km V od rybníka Řasník, 600 m n. m. (49°40'29"N, 16°05'02"E); **Milíčov:** PR Na Oklice, rašeliniště na pramenech Milíčovského potoka, cca 1 km SSV od středu obce, 660 m n. m. (49°24'20"N, 15°23'39"E).

Českomoravská vrchovina – lokality mimo Kraj Vysočina:

Svratouch: PP U Tučkovy hájenky, rašelinné louky na S okraji obce, 700 m n. m. (49°44'12"N, 16°01'16"E).

Rozšíření druhu *Sphagnum platyphyllum*; zelený bod – recentní výskyt, červený bod – historický výskyt, černá linie – Kraj Vysočina, modrá linie – řeky, šedivá plocha – Českomoravská vrchovina.

Seznam historických lokalit

Českomoravská vrchovina – lokality v Kraji Vysočina:

Babín; Cejle u Janova; Dářko; Fryšava, rybník Sykovec; Kaliště; Mezi Křižánky a Kadovem; Mrákotín – Dolní Mržatec; Mysletice u Telče; Pílský rybník u Polničky; Rožná u Věžné; Žďár u rybníka Ryznarka; Železný rybník.

Českomoravská vrchovina – lokality mimo Kraj Vysočina:

Jindřichův Hradec; Litomyšl – Maštale; Matějovec u Slavonic; Počátky, Horní Pole; Vlastkovec, rašelinná louka u lesa.